

ДО ПИТАННЯ ЩОДО ОЗНАК БЮДЖЕТНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Вячеслав Андрійович БАГАТИЙ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Вивчення доктринальних та фундаментальних джерел в галузі фінансового й бюджетного права дозволяє виділити ознаки, що притаманні бюджетним правовідносинам, зокрема:

1) для бюджетного права бюджетні відносини виступають в якості предмету правового регулювання;

2) бюджетні відносини виникають у межах особливого кола суб'єктів, які є більш вузьким порівняно з іншими видами фінансово-правових відносин, оскільки виключає учасників, відносини яких з бюджетом опосередковуються через податкові та інші види відносин (громадяни, підприємства та організації недержавної і немуніципальної форми власності). Особливістю також є те, що суб'єктами бюджетних правовідносин виступають держава в цілому, представницькі та виконавчі органи державної і місцевої влади [1; 2, с. 115; 3; 4, с. 117–118];

3) склад юридичних фактів, які є підставою виникнення, зміни і припинення бюджетних правовідносин. Так бюджетні правовідносини виникають не у зв'язку з волевиявленням сторін, як наприклад при укладенні договору, а внаслідок видання нормативно-правового акту, як правило імперативного характеру [5, с. 35];

4) бюджетним відносинам характерна періодичність та пов'язана з нею ознака тривалості. При цьому більшість авторів характеризуючи останню, чітко її не виділяють [6, с. 50]. Бюджетні правовідносини виникають, розвиваються і припиняються через певні періоди часу та пов'язані з актами про бюджет, тривалість яких обмежується термінами чинності цих актів (Закону про бюджет або рішення про місцеві бюджети), які збігаються з тривалістю бюджетного періоду та календарного року (з 1 січня по 31 грудня) [7, с. 254];

5) особливості бюджетних правовідносин зумовлюються їх функціональним призначенням. Місце бюджетних правовідносин у механізмі бюджетно-правового регулювання визначається функціями, на реалізацію яких вони спрямовані. У бюджетних правовідносинах, по-перше, визначається (окреслюється) коло осіб, на яких розповсюджується дія бюджетно-правових норм (індивідуалізуюча функція); по-друге, реалізується модель поведінки суб'єктів цих правовідносин (регулююча функція); по-третє, вони є умовою для можливого залучення спеціальних юридичних засобів забезпечення реалізації суб'єктивних бюджетних прав та обов'язків (забезпечувальна функція) [8, с. 57].

6) динамічність бюджетних правовідносин. Ця властивість прослідковуються у процесуальних діях суб'єктів досліджуваних відносин. Під час підготовки проектів актів про бюджети, їх розгляду, затвердження, вико-

нання та звітності про виконання утворюється безперервний ланцюг взаємопов'язаних бюджетних правовідносин, але при цьому відбувається і накладення та перетинання їх різних видів. Бюджетні правовідносини перебувають у постійному розвитку, можливість виникнення одних зумовлена виникненням та/або припиненням інших, таких, що передують їм у часі [8, с. 57];

7) деталізованість бюджетних правовідносин. Оскільки об'єктивно коштів на фінансування усіх потрібних видатків не вистачає і держава змушена фінансувати лише невідкладні потреби, тому виникає необхідність детальної регламентації прав та обов'язків усіх учасників бюджетного процесу для забезпечення ефективного, цільового й економного витрачання фінансових ресурсів і забезпечення їх постійного й планового надходження до бюджету певного рівня і, відповідно, порядку відпуску коштів та їх витрачання, встановленого в актах бюджетного законодавства [9, с. 119];

8) бюджетні правовідносини безпосередньо або опосередковано є грошовими відносинами, а конкретніше – організаційно-грошовими, тобто пов'язаними з організацією руху та власне рухом бюджетних коштів [10, с. 202];

9) шляхи вирішення спорів щодо захисту порушених прав суб'єктів бюджетних правовідносин носять позасудовий характер. Спори між суб'єктами бюджетних правовідносин вирішуються вищестоящим чи іншим органом управління, який є однією з сторін бюджетного правовідношення.

Наведенні систематизація підходів й визначення ознак на сучасному рівні є лише першими кроками для визначення поняття бюджетних правовідносин.

Список використаних джерел:

1. Віхров О.П., Ніщимна С.О. Фінансове право : конспект лекцій / О. П. Віхров, С.О. Ніщимна. Чернігів: ЧДІЕУ. 2002. 280 с.
2. Воронова Л. К. Фінансове право України : підручник / Воронова Л. К. К. : Прецедент; Моя книга, 2006. 448 с.
3. Легкова М. Ф. Фінансове право: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2005. 119 с.
4. Орлюк О. П. Фінансове право : [навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів] / Орлюк О. П. К. : Юрінком Інтер, 2003. 528 с.
5. Бандурка О. О. Управління державною податковою службою в Україні: організаційно-правові аспекти : дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07. К., 2007. 499 с.
6. Легкова М. Ф. Фінансове право: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2005. 119 с.
7. Орлюк О. П. Фінансове право : [навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів] / Орлюк О. П. К. : Юрінком Інтер, 2003. 528 с.
8. Монаєнко А. О. Бюджетне право України: Навчальний посібник. Запоріжжя : КПУ, 2009. 412 с.
9. Орлюк О. П. Фінансове право. Академічний курс: [Підручник] / Орлюк О. П. К.: Юрінком Інтер, 2010. 808 с.
10. Ковальчук А. Т. Фінансове право України. Стан та перспективи розвитку. К.: Парламентське вид-во, 2007. 488 с.